

DOI: [10.32702/2307-2156-2018.11.100](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2018.11.100)

УДК 351:316.42(519.5+477)

*К. О. Петрова,
студентка, кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин,
Запорізький національний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПРИКЛАДІ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ

*К. О. Petrova
Student, Department of World History and International Relations,
Zaporizhzhya National University*

FEATURES OF TRANSFORMATIONAL CHANGES IN PUBLIC ADMINISTRATION ON THE EXAMPLE OF SOUTH KOREA

У статті наведено порівняльний аналіз процесу трансформаційних змін в Україні та Південній Кореї з моменту проголошення незалежності в обох країнах. Визначено потенціал розквіту основних сфер життєдіяльності українського та південнокорейського суспільства шляхом аналізу стану країн після проголошення державної самостійності. Висвітлено модель становлення та розвитку політичної, економічної та соціокультурної сфери в Республіці Корея. Акцентовано увагу на створенні державою власної «корейської демократії» та визначено, як ця система вплинула на функціонування державного апарату в країні. Досліджено процес становлення державної самостійності України, реформування політичної та економічної сфери держави в період з моменту проголошення незалежності по сьогоднішній день. Розглянуто основні напрямки економічної та соціокультурної політики влади в умовах незалежності. Було виділено проблемні питання, які стосувалися потреб та добробуту українського населення через стагнацію економічної та політичної діяльності правлячої еліти на початку шляху розвитку держави. Зазначається новий етап управління державою завдяки введенню оновленої системи реформування щодо функціонування економіки, внутрішньої політики, освітньої та науково-технічної сфери. Визначено можливість перейняття деякого досвіду державного управління з південнокорейської моделі піднесення, але не забуваючи про існування українських напрямів розвитку. Зроблено висновок щодо особливостей трансформаційних змін державного управління у Республіці Корея та Україні.

The article presents a comparative analysis of the transformational changes in Ukraine and South Korea since the moment of the declaration of independence in both countries. The potential of prosperity of the main life spheres of the Ukrainian and South Korean society has been defined by analyzing the state of the countries after the proclamation of their state independence. The model of formation and development of political, economic and socio-cultural sphere in the Republic of Korea has been presented. The creation by the public

authorities of the "Korean democracy» system has been emphasized and the impact on the functioning of the public apparatus in the country has been determined. The reformation of the economic sphere began with the change of reference points of the Republic of Korea for export, the beginning of industrialization and nationalization of structures, and overcoming corruption in power structures has been noted. The reform of the political sphere began with the introduction of the «Yusin system» and its further development. The change in the socio-cultural sphere has been rooted in the improvement of the system of the education and science. The article analyzes the process of formation of Ukraine's state independence, reformation of the political and economic sphere of the state in the period since 1991 to the present. The main directions of economic and socio-cultural policy of Ukraine's government in the conditions of independence have been considered. The issues of the needs and welfare of the Ukrainian population as a result of the stagnation of the economic and political activities of the ruling elite at the beginning of the state's development has been described. A new stage of the government management due to the introduction of an updated reform system on the functioning of the economy, internal politics and the educational sphere has been noted. The article defines the possibility of mastering some experience of public administration with the South Korean model. A conclusion regarding the peculiarities of the transformational changes in public administration in the Republic of Korea and Ukraine since the proclamation of independence 2018 has been drawn.

Ключові слова: трансформаційні зміни; державне управління; система реформування; розвиток економіки; соціокультурна діяльність.

Key words: transformational changes; public administration; reforming system; economic development; socio-cultural activity.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Процес державотворення в Україні розпочався зі створення нової моделі управління економічною, соціокультурною, науково-технічною та іншими сферами життєдіяльності країни. Проте українське суспільство одразу зіткнулося з рядом проблем економічного характеру (інфляція, розвиток тіньової економіки, поступове зубожіння деяких верств населення), науково-технічного характеру (застаріле обладнання на підприємствах, неефективна модель корпоративної культури, неможливість реалізації свого наукового потенціалу тощо), соціокультурного характеру (не усвідомлення українських національних цінностей, розкол суспільства, зменшення кількості освітніх закладів тощо). Така модель державотворення проявила свою неефективність, гальмувала процес підвищення якості життя населення, знизила конкурентну спроможність на українському ринку. Нажаль реформування цих галузей розпочалося нещодавно і тільки набирає оберти. Для того щоб уникнути вищезгаданих проблем, українській політичній еліті варто приділити увагу процесам становлення та розквіту південнокорейської національної моделі управління. Оскільки уряд Республіки Корея за досить короткий час спромігся створити потужний економічний потенціал в країні і якісно реформувати сферу освіти та науки, то такий досвід розвитку буде корисним для України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням та аналізом процесу становлення та функціонування системи державного управління в Південній Кореї займалися такі іноземні науковці: К.В. Асмолов, А.В. Торкунов, В.І. Денісов, В.Ф. Лі та ін.

Серед публікацій на тему формування моделі внутрішньої політичної діяльності українського уряду виділяють праці таких вітчизняних дослідників як: В.С. Пилипенко, М.А. Шульга, М. А. Павловський, В.О. Скворець та ін.

Водночас, тема трансформації системи державного управління в Україні в період з 1991 по 2018 рр. висвітлена недостатньо, а тому потребує подальшого вивчення.

Постановка завдання. Метою статті є порівняння основних трансформаційних змін в управлінні економічною, політичною, соціокультурною сферами Південної Кореї та України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес трансформаційних змін в Україні та Південній Кореї варто розглянути на основі процесу історії окремих соціоісторичних організацій (держави та її суспільства), що дає змогу розкрити умови становлення та розвитку держави і суспільства як двох важливих компонентів в процесі економічних, політичних та культурних змін. Розуміння такого процесу було названо філософом Ю. І. Семеновим як унітаристське. Це означає розуміння історії з поглядом на неї як на процес не просто зміни, а розвитку, причому розвитку не взагалі, а поступового, тобто прогресу [2].

Аналіз процесу трансформації держави і суспільства автор розпочне з історичного моменту проголошення незалежності в обох державах з метою подальшого порівняння. День визволення Південної Кореї від японських окупантів випав на 15 серпня 1945 року, але державність Республіка отримала вже у 1948 році внаслідок виконання Резолюції ООН, що передбачала проведення загальних виборів на Корейському півострові [3, с. 68]. Варто одразу відзначити, що Перша Республіка перебувала в руйнівному становищі через багаторічне правління японських колоніалістів, незрозумілу політичну ситуацію для зовнішніх акторів на міжнародній арені і, врешті решт, через нещодавно закінчену Світову війну. Окрім цього, з 1950 року розпочинається війна між КНДР та Республікою Корею під американським та радянським керівництвом, яка завершилася лише у 1953 році, хоча формально перемир'я між лідерами обох держав досі не підписано [3, с. 130]. Внаслідок цього було зруйновано понад 80% промислової та транспортної інфраструктури обох держав, три чверті урядових установ, близько половини всього житлового фонду, тощо [3, с. 202]. На сьогодні, Республіка Корея є однією з найрозвиненіших країн світу, а її економіка займає провідне місце на міжнародному економічному ринку. Секрет успіху такого розвитку полягає у поміркованій політиці уряду, направленої на підвищення рівня добробуту населення країни, забезпечення рівноправ'я у суспільстві, індустріального розвитку у країні.

Варто відзначити, що на початку 60-х років ХХ століття Республіка Корея перебувала не тільки у важкому економічному становищі, але мала велику кількість проблем у політичній системі держави. У цей період часу відбулося становлення Другої республіки, військовий переворот через незадоволення військової еліти щодо управління країною і початок правління Третьої республіки Південної Кореї. В період військового перевороту до влади прийшов генерал Пак Чон Хі, який акцентував увагу на удосконаленні економічної ситуації в країні. [1, с. 305]. По-перше, була оголошена війна корупції, в Республіці розпочалася індустріалізація та націоналізація банківської сфери з метою контролювання фінансових потоків країни тощо. По-друге, уряд виступив за покращення відносин з Японією з метою стабілізації політичної атмосфери у відносинах між країнами та забезпечення надання компенсації з боку Японії за її дії на Корейському півострові; зближення з урядом США та надання політичної підтримки дій США у В'єтнамі, що дало змогу отримати доступ до закупівель в країні, а також до фінансової допомоги південнокорейському уряду з метою стабілізації економічної ситуації. У свою чергу такі дії дали змогу покращити обладнання на підприємствах країни, створити гарантований ринок збуту товарів і привернути увагу світу до Південної Кореї.

Реформування політичної системи країни розпочалося зі створення системи «Юсін» [1, с. 306]. Ця система була направлена на поєднання західних ліберальних цінностей (перш за все американських та японських) з корейськими можливостями розвитку. Хоча вона відзначилася авторитарним правлінням Пак Чон Хі, населенню країни вона подобалася за ідею «корейської демократії», тобто направлення зусиль на встановлення та підтримання гармонії в суспільстві, централізації влади з метою підтримки цілісності державно-владного механізму, забезпечення внутрішнього суверенітету державної влади, зменшення безладу на місцях, тощо. Наступні лідери країни поширювали ідею національної демократії в політичній системі під виразом «Влада – народові», тобто акцентували увагу на забезпечення потреб широкої маси населення і продовження поєднання політичних систем Америки, Японії і Південної Кореї [1, с. 310]. З початком 21-го століття, лідер Південної Кореї Но Му Хён поширив ідею прийняття участі в управлінні країною самого корейського народу і посилення прозорості влади. Значна частинка корейського населення та зовнішні джерела вважають, що система демократичних цінностей є основою політики країни. Зокрема, випадок 2016-го року, коли від влади була усунена Пак Кіне Хё через сприяння поширенню корупції в Республіці, зловживання владними повноваженнями та поширення секретної інформації – вважається наслідком впровадження системи «корейської демократії» [1, с. 316].

Але уряд акцентував увагу не лише на розквіті економіки, а й займався збереженням та вдосконаленням соціокультурної сфери країни, без якої неможливе становлення повноцінного суспільства. У 1960-х роках спостерігалось роз'єднання нації, знецінювання національних ідей, зменшення поваги до корейської культури тощо. Тому владою було прийнято рішення щодо посилення рівня національної самоідентифікації, об'єднання корейського населення шляхом підтримання спільної культури та традицій і акцентування уваги на колективний розвиток суспільства. Перш за все, Пак Чон Хі звернув увагу на рівень освіченості населення і визначив, що неосвіченість народу є великою загрозою на шляху подальшого розвитку держави [1, с. 309]. Зростання інвестицій в людський фактор зумовило вражаючий прогрес країни в галузі освіти та професійної підготовки населення. По-друге, урядом робився акцент на підвищенні принципу колективізму в країні і змагальній системі. Тобто будь-яке корейське зібрання переслідувало ідею об'єднання суспільства. Люди в таких об'єднаннях зазвичай добре знайомі один з одним, регулярно зустрічаються у вільний час та допомагають у вирішенні багатьох питань. Але, незважаючи на це, корейське населення увесь час перебуває у змаганнях між собою за право бути кращим в певній сфері, робити своє завдання якісніше, ніж інша людина, удосконалює свої навички, щоб бути розумнішим, ніж колега. Ця система спрямована на формування такої людини, яка здатна показати вищі результати у колективі, тим самим, підштовхуючи свого колегу на досягнення більших успіхів в роботі. Це дало змогу покращувати якість і збільшувати кількість виконуваних завдань і припинити відтік науковців, адже держава робить усе можливе для забезпечення якісної освіти та цікавої роботи в умовах змагання. На сьогодні, майбутня робота в Південній Кореї напряму залежить від освіти людини. Так, роботодавець цінує

навність вищої освіти у людини, тому зарплата працівника з вищою освітою більша, ніж у людини з середньою освітою, але у країні не акцентується увага на престижності закінчуваного ВНЗ, що позитивно позначається на кадровому складі організацій.

Варто відзначити, що в епоху глобалізації корейське суспільство продовжує впроваджувати в свою культуру західні ліберальні цінності у поєднанні з корейськими традиціями.

Отже, корейське суспільство після проголошення незалежності пройшло шлях поступового розвитку усіх сфер життєдіяльності соціуму завдяки поміркованій політиці уряду, трансформації економічної, політичної соціокультурної та інших сфер життя та поєднання західного типу розвитку з можливостями корейської культури.

Порівнюючи трансформаційні зміни у державному управлінні між Україною та Республікою Корея, варто розпочати аналіз цього процесу з моменту проголошення незалежності в Україні. Офіційне становлення України як самостійної держави припало на 1991 рік [7]. Отримавши можливість розпочати самостійну розбудову держави, в Україні оптимістично приступили до трансформації економічної, політичної та соціокультурної сфери. Зокрема, у 1991 р. був випущений документ "Основні напрямки економічної політики України в умовах незалежності", в якому пропонувалося наступні зміни економічної системи:

- Трансформація структури народного господарства;
- Прискорений розвиток переробної та харчової промисловості, промисловості будівельних матеріалів, усієї сфери виробництва товарів народного споживання;
- Збільшення рівня інвестицій в харчову, легкову, промислову та інші галузі тощо [5].

Проте недостатній досвід в управлінні країною, можливі загрози національному суверенітету країни з боку сусідніх держав, брак коштів на якісне реформування системи управління – призвели до цілої низки економічних проблем, серед яких: розвиток тіньової економіки, підвищення корупції з боку влади, зубожіння українського населення, збагачення олігархії за рахунок населення тощо. З 1990 по 1994 рік валовий національний продукт скоротився на 44%, обсяг промислової продукції на 41%, національний дохід - на 54% [6].

На сьогоднішній день, уряд України пропонує нові форми реформування економічної системи, зокрема: перегляд податкової системи, оптимізація структури виробництва й поживлення торгівлі як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [7]. Незважаючи на це, сучасне українське суспільство продовжує зіштовхуватися з великою кількістю економічних проблем, оскільки реформи в країні були впроваджені нещодавно і ще не проявили своєї ефективності. Така ситуація призвела до масового відтоку до Європи та США науковців, інженерів, техніків, які мають великий досвід роботи і можливість робити нові відкриття в науково-технічній сфері, що стимулювало би розвиток цієї галузі.

Окрім цього, велика кількість студентів та школярів з батьками покидають межі країни для пошуку кращого життя і можливості реалізувати свій потенціал у майбутньому. У свою чергу, населення, яке залишилося в українській державі насторожено відноситься до спроби уряду введення нових реформ і недовіряє гаслам нових політичних сил щодо можливості змінити ситуацію в Україні у кращий бік.

Що стосується соціокультурної галузі, а саме освіти та науки, то в період становлення незалежності української держави, цій сфері не приділялася потрібна увага. На початку XXI століття в країні спостерігалася тенденція зменшення кількості дошкільних навчальних закладів та ВНЗ, проблема фінансування освітньої галузі, брак підручників та технічного обладнання шкіл тощо.

На сьогоднішній день, уряд України проводить реформу середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти та створення нової системи управління і фінансування науки з метою формування свідомих громадян країни, які не будуть залишатися осторонь проблем української нації. Потрібно звернути увагу, що реформування цієї системи посприяло становленню національної самоідентифікації, усвідомленню молоді щодо необхідності підтримки національних інтересів та об'єднанню суспільства навколо важкої зовнішньополітичної ситуації. Результатом становлення політично активного суспільства стала діяльність уряду щодо реформування не тільки освітньої системи, а й інших сфер життєдіяльності народу. Незважаючи на це, в країні залишається низка проблем в освітній галузі, зокрема: недостатня кількість дитсадків та шкіл, брак підручників, недостатній розвиток інформаційних технологій в сфері освіти у період світової цифрової революції. Проблема міграції українських науковців також залишається відкритою.

Порівнюючи особливості трансформаційних змін державного управління в Україні та Південній Кореї варто відзначити, що уряд Республіки Корея, незважаючи на важку ситуацію в політичній та економічній сфері, домогся стабілізації, а згодом посиленого розвитку економічної та фінансової системи, сприяв створенню нової корейської демократії шляхом поєднання західних та корейських цінностей, об'єднанню нації навколо особливостей корейської культури та підвищенню умов життя населення. У той час, політична еліта української держави не змогла вивести її на новий рівень економічного розвитку і забезпечити стабільного функціонування державного апарату. Автор вважає, що для покращення економічної системи країни, удосконалення політичної влади та задоволення потреб населення, український уряд має звернути увагу на особливості трансформації систем економічного, політичного та соціокультурного управління і, можливо, впровадити деякі моменти розвитку в українську систему, не забуваючи про українську індивідуальність.

Висновки. Отже, проведений аналіз доводить, що Республіка Корея та Україна мають повністю відмінний розвиток управління державою в різноманітних сферах життєдіяльності суспільства. Оскільки уряд Південної Кореї посприяв посиленню рівня національної самоідентифікації, становленню гармонії та спокою в суспільстві, стабілізації, а згодом активному розквіту економічної системи, посприяв розвитку новітніх технологій за рахунок вдалого реформування науково-технічної сфери, а Україна ще зіштовхується з деякими проблемами в управлінні економічною, культурною, науково-технічною та іншими сферами життєдіяльності соціуму, то пропонується звернути увагу на процес становлення та розвитку корейської держави, виокремити найбільш ефективні методи державного управління і перейняти деякий досвід такого управління з південнокорейської моделі піднесення, але не забуваючи про існування українських напрямів розвитку.

Література.

1. Асмолов К.В. Корейська політична культура: традиції і трансформація / Костянтин Валер'янович Асмолов. – М. : Російський фонд сприяння освіти і науки, 2017 – 704 с.
2. Семенов Ю.И. Философия истории. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://scepsis.net/library/id_1065.html
3. Торкунов А. В. Корейський півострів: метаморфози післявоєнній історії / Торкунов А.В., Денісов В.І., Лі В.Ф. – М. : ОЛМА Медіа Груп, 2008. - 541 с.
4. Антонова О. А. Особенности национальных моделей корейской культуры / О. А. Антонова // Челябинский гуманитарный журнал. – 2011. - № 1. – 11 с.
5. Основні напрями економічної політики України в умовах незалежності від 22.01.93 N 14-93 (зі змінами, внесеними згідно з Декретом) // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698%D0%B0-12>
6. Пилипенко В.Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства: Монографія / В.Є. Пилипенко. – Л. : ЗУКЦ, 2012. – 326 с.
7. Новий курс: реформи в Україні. 2010-2015. Національна доповідь / за заг. Редакцією В.М. Гейця [та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.

References.

1. Asmolv, K.V. (2017), *Korejs'ka politychna kul'tura: tradytsii i transformatsiia* [Korean Political Culture: Traditions and Transformation], Rosijs'kyj fond spriannia osvity i nauky, Moskwa, Russia.
2. Semenov, Yu.Y. "Philosophy of history", [Online], available at: https://scepsis.net/library/id_1065.html
3. Torkunov, A.V. Denisov, V.I. and Li, V.F. (2003), *Korejs'kyj pivostriv: metamorfozy pisliavoennij istorii* [Korean Peninsula: Metamorphoses of Post-War History], OLMA Media Hrup, Moskwa, Russia.
4. Antonova, O.A. (2011), "Features of National Models of Korean Culture", *Cheliabynskij humanytarnyj zhurnal*, vol. 1, 11 p.
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (1993), "Main directions of economic policy of Ukraine in conditions of independence", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698%D0%B0-12> (Accessed 22 January 1993).
6. Pylypenko, V.Ye. (2012), *Ukrayins'ka sotsiolohiya s'ohodni: doslidzhennya osnovnykh sfer zhyttyediyal'nosti suspil'stva* [Ukrainian sociology today: research of the main spheres of society's life], ZUKTs, Lviv, Ukraine.
7. National report (2010), "A new course: reforms in ukraine", available at: http://nbuviap.gov.ua/images/nauk-mon/Reformu_v_Ukraini2010-2015.pdf

Стаття надійшла до редакції 20.11.2018 р.